Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Margarita Aranberri Laskurain

Soraluze, Gipuzkoa
(1914-2013)

Aurkibidea

Biografia

1914an San Andres auzoko Goenetxe baserrian jaio eta zortzi anai-arrebekin batera hazitakoa. Ezkondu zenean auzoko Ozuma baserrira joan zen bizi izatera. Bere senar Pedro Laskurainekin batera egin zitzaion grabazioa.

Zintak

SOR-018

- **Proiektua**: Soraluzeko euskara eta ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Unamuno, Egoitz
- **Data**: 2002-11-01
- **Iraupena**: 74 min
- **Euskarria**: Audio Analog

SOR-019

- **Proiektua**: Soraluzeko euskara eta ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Unamuno, Egoitz
- **Data**: 2002-10-05
- **Iraupena**: 30 min
- **Euskarria**: Audio Analog

SOR-043

- **Proiektua**: Deba Eskualdeko Ahotsak - Soraluze
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data**: 2005-09-06
- **Iraupena**: 63 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Otegi, Aitziber
- **Transkribatzailea(k)**: Oregi, Benan

SOR-044

- **Proiektua**: Deba Eskualdeko Ahotsak - Soraluze
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data**: 2005-09-06
- **Iraupena**: 65 min
- **Euskarria**: MiniDV

Pasarteak

1. Pedro, 1912an jaioa Osuma baserrian

- **Erref**: SOR-043/001
- **Iraupena**: 0:01:06. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:01:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Pedro 1912an jaio zen Osuma baserrian. Kalera oinez joan ohi ziren eskolara maristetara etxean egindako abarkekin.

Transkripzioa
- Nun jaixotakua zaran, ze urtetan?
- El año dose, diesiseis de marso, hillan hamaseixan.
- Basarri honetan?
- Bai, bai, hemen jaixua.
- Hortxen bertan jaixotakua?

- Bai. Gero, eskolan badakizu, oingo moduan ez zan orduan, e? Oiñ eskolan dabillena... makillia bihar da asko. Hemendik kalera oiñez, e! Oiñez egunero-egunero. Maristetan eskolan ta abarkak, oiñetakua... Oiñ, siñistu eitten dittuzu esandakuak? Hortxe dao gero aldia, fedia euki edo ez... Oiñetakuak etxian josittako abarkak, etxian einddako abarkak!

2. Ganaduaren larruarekin abarkak egiten

- **Erref**: SOR-043/002
- **Iraupena**: 0:04:32. **Hasi**: 00:01:06. **Bukatu**: 00:05:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Abarkak etxeko ganaduaren larruarekin egiten zituen aita zenak. Txahalen narrua josi eta ganbaran jartzen zuten lehortzen gero abarkak egiteko. Pedrok sokak egiten bazekien eta abarkak nola egiten ziren azaltzen du. Kalera jaitsitakoan oinetakoak aldatzen zituzten.

Transkripzioa
- P: Egualdi txarrakin ta zer harek, abarkak? Badakizu zelakuak dian? Oin dantzarixak-eta erabiltzen dittue holakuak...
- Bai, narruzko...
- P: Pixkat goitti-beheti horren modukuak. Harek izeten zien etxeko ganauan narruakin einddakuak, etxian eindda, e?
- Zeiñek eitten zittuan, aittak edo?
- M: Anaiak
- Anaiak?
- P: Ze? Ez. Anaia, haura lehenagokua da, abarka harek lehenagokuak zian. Aitta zanak.
- M: Aitta zanak.
- P: Bai.
- Eta, zelan eitte zittuan, ba? Ganauan e...?
- P: Txahalan narrua ebai.
- M: Kurtidu.
- P: Ez, kurtidu eittekuak dia kalekuak. Harek nik esaten dotenak zien kurtitzeke, narrua. Txahala edo ganaua hil, hau eitteko ta haren narrua ganbaran josi, sikatu ta gero ebagi ein bihar holakotxe kuadruak ta abarkak josi bere zozkixakin. Honek e... gero takarra-takarra, edozeiñek ikusteko edo zerla dia honek?
- Bai, hori da, gero nik berriz e...
- P: Baiña gauzak hortarako pixkat... arrasto pixkat... Nik gizurrik ez dot esango, baiña arrasto pixkatekin nahi neukie.
- Lasai.
- P: Lasai, bai...
- Orduan abarkak etxian einddakuak...
- P: Bai, ta sokak be bai. Harek eukitzen zittuen sokak neuk be hori eitten nittuan, oiñ ez ba juandaneko berrogei urtian ez, baiña.
- Eta, esan dozu, abarkak josteko zer erabiltzen zan?
- M: Orratz, orratz haundin bat edo...
- P: Ez, ez, abarkak josteko ez. Eztena ta abarka-zirixa zian. Abarkak gurian nik hori jakin izan baneu... Egongo dia oiñ be baztarren baten, baiña...
- Eta lehen esan dozu zozkixa edo...

- P: E?
- Lehen esan dozu zozkixa edo...
- P: Zozkixa. Narruakin berakin eitten zan. Hau da narrua, e? Ta honi kentzen jakon holako... harixa baiño zabaltxuaua baiña holako zera. Ta hau abarka-zirixakin zulatu eitten zan. Honek ezin konprendidu zuk pe, asko entzungo dozu baiña, hau zelan izeten zan...
- Ez, ez, baiña abarkak ikusitta dakaraz eta halan esplikauta bai.
- P: Jositta muturretara. Zu be barrura etorri, e? Ez egon kanpuan.
- Orduan, e...
- P: Ta josi ta sokak be etxian einddakuak izeten zian, ardixan illiakin.
- M: Beronek be eitten zittuan.
- P: Neuk be harek eiñ nittuan. Abarkak be bai ni josten ibillitta nao.
- Eta abarkak jostia... zenbat denpora eruaten zeban?
- P: Zenbat denpora? Orduan e... Oiñ jentia dana lana da ta...

3. Artilearekin abarka sokak egiten

- **Erref**: SOR-043/003
- **Iraupena**: 0:03:14. **Hasi**: 00:05:38. **Bukatu**: 00:08:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Abarka-sokak artilez egiten zituzten txabila deiturikoarekin haria batuta. Artilea garbitu eta onena apartatzen zen eta kardetan harrotzen zen haria. Emakumeek galtzerdiak egiten zituzten kaleko hariarekin.

Transkripzioa
- Esan dozu abarka-sokak zeuek... edo zeuk eitten zenduzela...
- P:Bai, bai, etxian, ardixan laniakin.
- Eta zelan eitten zian?
- P:Txabillia zan. Kaguen diez! Nik horrek jakin banittu... Badao gurian txabillia nunbaitt oin be.
- M: Hola gaintxutxo batekin, hola erdixan estu-unetxo batekin, hola buelta emon.
- P:Ta bihurra hartzen eban.
- M: Bihurra emon, bihurra emon sokiakin...
- P: Kaguen!
- M: Abarka-sokak ta baitta lania be, galtzak eitteko lania be bai eitten eban. Lania be...
- Txabillian bertan?
- P: E?
- Txabilliakin be eitten zan...?
- P: Bai, txabilliakin.
- M: Holaxe erain.
- P: Pixkat hola zertzeb zan ta zertuta ta tra-tra ta hau honaiñokua zertzen... eitten zanian gedittu ta txabillan batu harixa, ta gero barrixa, tra-tra-tra ta...
- Eta horretarako e...
- M: Trumoia da, e?
- ... ardixan uliak, imajinatzen dot e... ulia moztu, garbittu ein bihako zan, ezta?
- P: Bai, bai, bai, bai garbittu.

- M: Ta gero kardak izaten zian.
- P: Garbittu eitten zan ardixan illia lehenengo ta gero onena apartatzen jakon, harek be eukitze zittuan zepak gogorrak-eta, eta harek onenak apartau ta kardak...
- M: Hola tablatxo batzuk arantzia azpixan ebela, kardak, beren heldulekuekin, ta harekin lania zertu, han zertzeko moduan ipini.
- Harrotu edo...
- M: Bai, bai, harrotuta geratzen zan zeindda...
- P: Kardak badare gurian nunbaitt badia. Zaharrak baiña... Kaguen nik hori atzo jakin izan baneu, kaguen...!
- M: Danak jirauta eukiko zittuan!
- p: Bai, txabillia be bada ta...
- Hurrengo baterako topauko dozuz ta erakutsiko destazuz. Orduan, esan dozu, lehen zepa edo...
- P: E?
- ... ardi illiak bazekazela batzuetan zepa onak edo...
- P: Bai, zepa gogorra karda lania eitteko gogorra ta haura apartau ta...
- M: Haura kendu, ta illia onena ipiñi... bai...
- Eta bihurra dana kendu bihar izate jakon, ala?
- P: Zetako?
- Harixa eitteko edo sokia eitteko, edo... lehen esan dozu bihurra eitten zala ta...?
- P: Bai, emonda ta... Ez, kendu ez, danakin eiñ, bihurra emon ahal bazan tamaiñuan. Hontan ebillenian.
- Orduan zeu ibiltzen ziñan e...
- P: Bai, bai, neuk be hori...
- ... harixa eitten ta... Ta gero galtzerdixak eta galtzetiñak eta... zeiñek eitten zittuan?
- P: Emakumiak eiñ bihar... Oingo moduan.
- M: Bai, lau-bost bat pare eitten dittut nik neguan galtzak.
- P: Baiña lana zera... kaleko laniakin.
- M: Oiñ kalekuakin, e? Baiña oinddiok etxekuak gurian... Izarren aiztia dao gure jaixotetxetik aldamenian ta haren gizonak emon ostan lania, berak einddakua, ta oinddiok pare bi-edo badare gurian, etxian einddako harek, etxian einddako galtzak.

4. Eskolara maristetara, jaunartzea egin arte

- **Erref**: SOR-043/004
- **Iraupena**: 0:03:30. **Hasi**: 00:08:52. **Bukatu**: 00:12:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Eskolara maristetara joan zen Soraluzera. Etxean egindako galtzerdi batzuk erakusten dituzte. 8-9 urterekin hasi zen eskolara, jaunartzea egin arte. Baserriko ume asko joaten zen eskolara. Dotrina ikasten zuten eta fraideak erdaldunak eta gogorrak ziren. Matematikak eta irakurtzen ikasten zuten.

Transkripzioa
- Eta eskolara Maristetara juan ziñan?

- P: Bai, Maristak.
- Eta nun zeren orduan Maristak?
- P: Maristak? Guardia Zibillen kuartela badakizu nun zan, hemen eliz-buruan? Han itturrixa badao. Itturrixaren gaiñian zan patixua ta patixuan ostian Kolejixua edo esaten jakona, hortxe...
- M: Honek kalekuakin einddakuak.
- Dotoriak, e?
- P: Honek kaleko laniakin eiñak dia. Bai? Gogorra da.
- M: Bai, bai, kalekuakin einddakuak, aitta.
- Polittak.
- M: Ba neguan, kanporako girorik ez da egoten ta...
- P: Eskolara juan bai, asko ikesi ez giñuan eiñ, ibilli,...
- Zenbat urtekin-edo juan ziñan eskolara?
- P: Eskolara ez dakit nik zenbat urtekin baiña orduan eskolara juatia ez bakarrik, Primera Comunión eta Comunión eta elizarako jirak eta gauzak asko eren, e? Oindik diferente. Baiña zortzi urte edo beratzi biharko zian eskolara juateko. Ez dakit zenbatekin juan giñan, ez dakit hori, baiña hemendik kaletik atzera-aurrera eitteko be egunero...
- M: Ikasi esaten da baiña, hamar urtekin juan nintzan ni eskolara. Amama ez zala ta hari laguntzeko, etxian. Ta zenbat denpora eukiko giñuan, ba, guk eskolan gero? E?
- P: Hiru bat urte, Komuniua einddakuan asko...
- M: Fuera!
- P: Haura zan ba inportantia, komuniua, Primera Comunión...
- Eta Maristetara esan dozu juaten ziñiela...
- Bai, Maristetan.
- Eta basarriko ume asko juaten zian bertara?
- P: Erenak. Oiñ baiño gehixao! Oiñ basarrixan ume gitxi dago, baiña orduan danian, bat edo bi edo, basarri danian, hogeita bi edo hiru edo etxe bazian hemen ballian, San Andres ballian, baiña, gaur zer?
- Eta hemendik ze juntatzen ziñazien, ba, ez dakit, lagunak edo?
- P: Esniak be orduan astuan kalera egunero eruaten zian, ta esnedunakin, eta zortzi t´erdietarako eskolara juan bihar.
-Orduan, lehenengo esnia partidu ta eskolara?
- P: Ez, esnia partidu gerotxuao haura, oinddio lehen... besteren batek partidu bihar zittuan...
- Eta eskolan akordatzen jatzu, ba, ze ikasten zenduen edo, numeruak edo matematikak edo?
- P: Dana! Dotriñia be bai, oiñ baiño beltzao! Bera nahikua, e!
- Bai?
- P: Bueno, bueno!
- Gogorrak zian frailliak edo...?
P: Bastante zian, diferentiak bataandik bestiaana, baiña... Belarri-motxak asko, kastellanuak zian asko ta...
- M: Maristak.
- P: Maristak.
- M: Maristak zien.
- Eta bertakorik bazeguan orduan?
- P: Ez, ez, maristarik ez.
- M: Kanpokuak harek.
- Eta klasian esaten dozu dotriñia eta sumar eta horrek e...
- P: Bai, sumar, restar, ta multiplicar, ta dividir be bai. Ikesi asko ez, baiña ibili ein bihar ta... Leitzen be zer? Bai, gauza asko!

5. Maisuen zigorrak

- **Erref**: SOR-043/005
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 00:12:22. **Bukatu**: 00:14:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Maisuek jartzen zizkieten zigorrak aipatzen ditu. Eskola erdaraz ikasi arren euren artean euskaraz hitz egiten zuten.

Transkripzioa
- Eta zelakuak zian orduan frailliak?
- P: E?
- Zeure profesoria edo maixua edo zelakua zan?
- P: Ba, bastante. Hau itxi ebena [... itxi] edo halakua, kastigua paretan kontra.
- M: Paretari begira.
- P: Kastigua, paretari begira. Gero haura errekreoko denporan-edo paretari begira egotia kastigua izeten zan
- M: Bai ba, kanpora bestiak zoiazenian...
- P: Hamarretan edo hamar t´erdietan edo patixuan bueltia ta komuneko bueltak ta hau ta hori ta pelotan pixkat eiñ eta orduan kastigauta eguana paretari begira, kastigao! Eskuak poltsikuan edo hola, edo txint, bueno, modu askotara.
- Eta, esaten dozue kanpotarrak ziala Maristak, orduan, klasiak be erderaz emongo zenduezen ezta?
- P: Bai, bai, bai... euskerazkorik ez zeguan orduan.
- M: Baitta semiak be harekin ibili zian, Jose Luis, Juan Inazio ta honek be.
- P: Bai? Maristekin? Ez dakit zela zan orduan.
- Eta klasiak erderaz emon arren, zeuen artian euskeraz eitten zenduen?
- P: Han bertan bai, patixuan edo. Beti ez eben lagatzen, e? Ta neuk be erderaz jakiñ ez ta komerixak e... bazian.
- Baiña ez zeben lagatzen, baiña zigorrik ez eben ipintzen, ez? Euskeraz eittiarren zigorrik ez zeben ipintzen, ezta?
- P: Ez, zigorrik ez, baiña zeozer igual, haura paretan modukua edo... danerakuak.
- Zuk ezautu dozuz zigorrak, eraztuna ipintzia ta euskeraz eittearren eta?
- P: Ez, holakorik ez, paretan kontra edo holako kastigua...
- Besterik ez...

6. Jolasak: korrika, kaniketan, arraka...

- **Erref**: SOR-043/006
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 00:14:16. **Bukatu**: 00:15:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Patioan pilotan, korrika, kaniketan eta arraka jolasten zuten, besteak beste. Arraka jokoaren azalpenak ematen ditu.

Transkripzioa
- Eta orduan, umetan, ba, Maristetan-eta zetara jolasten zenduen zeuen artian, mutillak-eta?
- P: E?
- Zetara jolasten zenduen?
- P: Pelotan. Pelotan. Patixuan bertan euen frontoitxo bat. Pelotan ta hantxe kanpuan antxintxiketan edo, zer asko zan, umiak e, zeozer, bueltaka hantxe.
- Kaniketan eta eitten zenduen edo?
- P: E?
- Kaniketan edo?
- M: Bai, kanikiakin be bai ta...
- P: Gauza askotan. Intxaur batzia zanian, e...
- M: Urrakin, arrak...
- P: Arraka edo hola botata edo haura joten edo...
- M: Intxaurrak eruan ta izaten zan, hola urriñ bota ta bestiak haura jotera ta beren sasoeko...
- Eta horrek ze izen zeukan, horrek, jolas horrek?
- P: Arraka.
- M: Arraka izeten zan. Arrak.
- Ta, intxaurrak hola joten ez bazan be, ta urrian geldittu edo eitten bazan, arra beten barruan...
- M: Bai, [hareaittik ipinitta] arrak.
- Orduan distantzia, ez? Arra baten barruan... Eta hor diferentziak egoten zian intxaur artian edo?
- P: E?
- Batenbati entzunda, intxaur batzuk egoten ziala gogorrauak edo...
- P: Bai, intxaurrak maskaria eukitzen dabe ta haura kentzen ta mutikuak-eta ibili bai ta, eskuan e...
- M: Moskana lagatzen dabe.
- P: ... moskana, tinta moduan lagatzen dabe ta halakorik be ez bihar eskolan... ta bueno!

7. Barruko arroparik gabe; baserritarrek janztetxea kalean

- **Erref**: SOR-043/007
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:15:50. **Bukatu**: 00:18:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Ez zuten uniformerik eskolarako. Orduan ez zen barruko arroparik janzten. Gurasoen lagunen etxera, janztetxera, jatekoa eta arropak eraman eta bertan bazkaltzen zuten. Baserri bakoitzak bere janztetxea izaten zuen.

Transkripzioa
- Eta eskolara zelan juaten ziñazien jantzitta, uniformerik eta ez zekazuen?
- P: Ez, ez, u-ni-for-mi-a?

- Horrek geroko kontuak dia, ez?
- M: Fraka luzetxuauak eta, belaunetaraiñoko frakak eta... Jesus, Jesus!
- P: Orduan gantzontzillorik-eta janzten ete zan? Ez seguruasko, guk ez behintzat zati baten. Emakumiak be ez zittuen eruango. Ez dakit nik, baiña... Epoka hartan, e? Haura aintxiñan zan, e! Hi, haura...
- Horrenbeste be ez...
- M: Bai ba.
- Orduan, barruko erroparik-eta ez zenduezen zuek ezautu umetan?
- P: Tira! Barruko erropak?
- Esan dozu janztetxia egoten zala...
- P: Janztetxia, bai... Hortxe eliz-buruan bertan geunkan guk.
- M: Etxe bat, ba, jateko ta aldatzeko ta...
- Amistadia edo, gurasuak euken ezagueria eukena, ta hareri eruan, babak...
- M: Baba edo... jatekua.
- Ez gaurko moduan haura nahi dot eta hori ta, hi, ez...
- Harek preparau ta bazkaldu han. Bai.
- Iluntzixan ogi pusketa bat ta txokolate ontza erdi hartu ta etxera taka-taka. Kaletik hona etorri ein bihar da, e?
- Eta janztetxian esaten dozue, bertara babak eta eruan eta han ze eitten zan, etxetik eruandako abarkak eta bertan laga...?
- P: Bai, bai, aldatu ta, gaiñera, andra bat euki giñuan izugarri ona. Harek e... Hemendik ez dago oiñetakuak sikurik eruaterik, e? Galtzak busti ba(g)e ezin eruan. Harek, iluntzixan, sikatuta. Oso ona, baiña...
- M: Gero, badakizu, pagau, ta ba zeoze eruan etxian eguanetikan, ba, eruan hari. Beti zeozer.
- P: Egurra be, oingo moduan [...] zan ta egurra bihar ta...
- M: Gaiñera, egurra astuetan zaku egurrak esniekin batera eruaten zian ta etxetara partidu geuk kalera, kaleko zereri.
- P: Hori gure denporakua da.
- M: Ene! Oiñ! Bai, hori gere denporan.
- Eta hau janztetxiana-eta esan dozue, amistadia zekazuen famelixaren batekin edo, baiña hori orduan ze izaten zan, basarri bakoitzak beran janztetxian zekan...?
- P: Bai, bai.
- ... ala auzo bakoitzak?
- M: Ez, ez, beren zerak bakoitzak berak.
- Oseake, bakoitzak berak...
- P: Gu egon giñan lekuan be geu giñan bakarrik.
- M: Bai, geu bakarrik.

8. Bide konpontzen auzolanean

- **Erref**: SOR-043/008
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 00:18:30. **Bukatu**: 00:21:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:
Orduko bideak harrizkoak ziren, beti aritzen ziren bideak konpontzen, baina eskuz konpontzea zaila zen. Baserritarrak elkartuta auzolanean aritzen ziren bide lanean urtean bitan. Lastoa idietan eta pentsua astoetan eramaten zuten.

Transkripzioa
- Eta esan dozu bidiak, e, oingo bidiak ez diala... ez?
- P: Bo!
- Orduan euki izan bazenduezen... Zelakuak zian lehengo bidiak?
- P: Zelakuak izango zian!
- M: Dana harrixa, ta... edurra!
- P: Ganaua, uzta... idixa uztarrixan juateko bidia be ez dana, harentzako pixkat aldamenetik edo izeten zan, baiña astuakin juateko atajua izetiarren...
- M: Hurrao izetiarren...
- P: ... txarrauak igual, aldapia edo po... gauza asko!
- Eta noiz hasi zian bidiak pixkat txukuntzen edo konpontzen edo?
- P: Jardun, epoka hartan, beti konpontzen zian, ibiltzen zian —urtian ez dakit ze sasoe zan— konpontzen, baiña harek ez eguan hola eskuz konpontzerikan, zeoze, arreglautxo bat emon.
- Eta horretan ze jarduten zeben, basarrittarrak?
- P: Bai, bai, bai bai.
- M: Bai. Juntau basarrittarrak, mordua.
- P: Eta aiuntamentuak erraziñua zertzen eban... ardaua ta ogixa. Bai. Zenbat lagun, ez dakit ze izaten zan erraziñua, kuartillua edo bakoitz... ez dakit zer, ogixa ta erraziñua aiuntamentuana.
- Orduan, auzolanian eitten zan bidia...
- P: Bai, bai, hori bai. Urtian bi ekiñaldi izaten zian, bat udazkena eta bestia ez dakit noiz izaten zan, udabarrixan edo.
- Eta esaten dozu idixak be uztarrixakin juateko ez ziala bidiak, ez?
- P: E?
- Ose ke idixak be ezin izaten zian...?
- M: Bai, uztarrixan, beren bidia harek, beste bide batetik.
- Baiña ez bide guztia, ez?
- P: Ez, ez, ez, ez,
- M: Ta lastua kaletik idixekin jaso bihar izeten zan orduan ta astuetan pentsua, ganauentzat.
- P: Oiñ aiña ez bihar, egon be ez horrenbeste, ta emon be...
- M: Gitxitxuao.
- P: Erraziñua.
- M: Baiña astuekin, astua ta idixekin, kalian hartu lastua ta...
- P: Baiña hori lasto ekartiori be ez dakit noizkua izengo dan. Ni e... Gu gaztiak giñanian asko ez zan ekarriko. Gure aitta zanak lasto asko ez eban ekarriko. Ez dakit, baiña ez...

9. Familian aintzinatik Osuma baserrikoak

- **Erref**: SOR-043/009
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 00:21:03. **Bukatu**: 00:22:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Baserrian betidanik bizi izan dira familiako aurretikoak ere. Aitajauna (aitona) ere bertakoa zen. Ama Elgoibarko Agarrekoa zen.

Transkripzioa
- Pixkat e... basarri honen historixia-edo ezautzen dozu? Familixia bertan bizi izan da beti, zeure famelixia, zeure aurrekuak, bizi izan dira beti hamen?
- M: Bai, hamentxe jaixotakuak zian.
- P: Aittajuna be ezautu neban nik eta...
- Eta bertan jaixotakua zan?
- P: Aittajunak hola izan bihar eban, bai.
- Eta basarrixan izena-edo nundik datorren badakizu?
- P: Osuma-gaiñ. Hori ez...
- Eta hemen auzo honetan...?
- M: Behekua da Osuma-azpi eta hau da Osuma-gaiñ. Bixok Osuma dia. Behekuau be Osuma da: Osuma-azpi, Osuma-gaiñ.
- Eta, esaten dozue, aitta bertan jaixotakua zan ta ama nungua zan?
- M: Elgoibarkua.
- P: Elgoibarko Agarrekua.
- M: Agarrekua.
- P: Lizarralde.
- Lizarralde bigarrena? Eta hona etorri zan ezkontzera?
- P: Bai.
- M: Ta aiztia hor goiko etxera. Aizta bixak, bata hor goiko etxera, eta bestia hamen.

10. Etxejabe eta errenteroen arteko harremana

- **Erref**: SOR-043/010
- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 00:22:10. **Bukatu**: 00:24:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Auzoan gehienak errenteroak ziren. Etxejabeari Santo Tomasetan ordaintzen zitzaion, normalean dirutan, zenbait tokitan gariarekin ordaintzen bazen ere. Osumako ugazaba azpeitiarra zen. Soraluzeko errentero batzuk izendatzen ditu. Urtero errenta berdintsua izaten zen.

Transkripzioa
- Eta auzo honetan zeuek... auzo edo... bueno, Plazentzian errenteruak eta etxejabiak eta... ze zian gehixao?
- P: E?
- Hemen inguruan erren...?
- P: Hau berau be errenterua zan!
- A bai?
- Bai! Aiz... Aizpeitixan, beste auzo baten, besten izena eban Aizpeitixan, eban uezaba honek, Aizpeitixan. Hau gero, aitta zanak gure akorduan hartu eban.
- Eta zuk goguan dakazu etxejabiakin-edo ze tratu egoten zan? Urtian zeoze pagau bihar jakon?
- P: Bai, errentia, Santomasetan!
- M: Santomasetan!
- P: Santomasetan errentia! Ta oillaskuak, gaiñera, eruan bihar!
- M: Ala kapoia?

- P: Kapoiak baeguan bai, baiña... oillaskua edo kapoiak.
- Hori Santo Tomasetan?
- P: Bai, eta errentia pagau be orduan.
- Eta errentia ze pagatzen zan, dirutan ala...?
- P: Dirua, dirua!
- Garirik eta ez zan...?
- P: E?
- Garixa edo ez jakon emoten?
- P: Guk geuk ez, hemen ez dot uste, baiña hori bazan e? Garixakin-ta jentiak pagatzia bazan.
- M: Lehen kanpaia jotia be, hillak-eta, kanpaia jotia be urtian batu eitten eben, "imillana" esaten jakon, hiru kiloko katxarrotxo bat zan, ta hauraxe bete izeten zan.
- P: Bueno, baiña haura bailleko sakristauari.
- M: Bailleko sakristauari.
- P: Oiñ zerakin dabil... uezabakin, uezabakin dabil.
- Ez, ez, baiña ondo dao, jakitzia. Orduan, ugazaba zuena Azpeittikua zan eta hamen inguruko beste basarrixen...?
- P: Ez, Plaentzian ez eban eukiko, ez.
- M: Oiñ, errenteruak mordua, hemen bertan: behian, han etxeti edo... kaleti segiduan be bi badare: Atxiolatza errenterua zan, hurrengo eguana be bai. Hamen errenteruak mordua!
- P: Horrek Vitorixan eben uezaba.
- M: Uezaba Vitorixan euken horrek, bai!
- Eta tratua zela izaten zan, ugazabakin zuzenian edo hor tartian beste, besteren bat egoten zan?
- P: Ez, hemen ez, baiña tratua, ba, aurten datorren urterakua be ya jakiñian, diruan horrek gora-beherarik ez eban eukitzen. Ez...

11. 1933an etxea erre zitzaien

- **Erref**: SOR-043/011
- **Iraupena**: 0:02:48. **Hasi**: 00:24:44. **Bukatu**: 00:27:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Baserri inguruan baso asko eta lan ugari zuten. Beheko sua izaten zuten, ekonomika gerokoa zen. Etxea erre egin zitzaien 1933an ,"Cupo de excedente" deiturikoarekin soldadutzatik libre geratu zen urte berean. Etxea erretzean batzuk ama zenaren ahizparen etxean eta besteak beheragokoan geratu behar izan zuten konpondu bitartean.

12. Su-kanpaiaren abixua zerbait erretzean

- **Erref**: SOR-043/012
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:27:32. **Bukatu**: 00:29:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Zerbait erretzen zenean su-kanpaia jotzen zen auzoko jendea elkartu eta laguntzeko. Erretako etxe batzuen inguruan hitz egiten du, eurena tartean.

13. Erreketeak Irukurutzetatik Karakatera

- **Erref**: SOR-043/014
- **Iraupena**: 0:02:56. **Hasi**: 00:30:42. **Bukatu**: 00:33:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak

Laburpena:
36 hilabete egin zituen frontean. Irukurutzetatik Karakatera sartu ziren erreketeak eta Donostiara bidali zuten frontera. Erreketeak militar jantzita sartu ziren. Tiroketarik ez zen izan.

14. Soldadutzan "ingeniero zarpador" postua

- **Erref**: SOR-043/015
- **Iraupena**: 0:02:11. **Hasi**: 00:33:38. **Bukatu**: 00:35:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Donostian 2 hilabete egin zituen instrukzioak egiten. Kuartela konpotzen aritu ziren eta ingeniari "zarpadore" postua tokatu zitzaion. Burgos eta Santanderrera joan zen handik.

15. Gerran hirutan zauritu zuten

- **Erref**: SOR-043/016
- **Iraupena**: 0:03:11. **Hasi**: 00:35:49. **Bukatu**: 00:39:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Huescan eta Teruelen zauritu egin zuten bala sartuta, baina ez zen ezer larririk izan. Bala esplosiboak erabiltzen zituzten. Jatekoarekin oroitzapen txarrak ditu Teruelen.

16. Gerratean, 10 hilabete Gernikan

- **Erref**: SOR-043/019
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:44:29. **Bukatu**: 00:45:42

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
Pedroren andrearen familian, gerrate garaian, 9 senideetatik 5ek 10 hilabete Gernikan egin zituzten; gurasoak eta txikienak etxean geratu ziren. Politika zela eta, "gorriek" jarri zieten etxea Gernikan. Anaiak baserrietan miliziano zeuden, eta hari esker lortzen zuten dirua.

17. Gernikako bonbardaketatik ihesi; anaiak elkarren aurka

- **Erref**: SOR-043/020
- **Iraupena**: 0:03:02. **Hasi**: 00:45:42. **Bukatu**: 00:48:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gernikako bonbardaketa ezagutu zuen eta haren inguruko kontuak kontatzen ditu. Ihesi joan behar izan zuten eta han ere zortea izan zuten, jesuita batzuen etxean hartu baitzituzten. Baina, hara ere, iritsi zen gerra eta anaiek talde ezberdinetan elkarren aurka aritu behar izan zuten.

18. Goienetxe baserrian jaioa; gerra-denborako bizipenak

- **Erref**: SOR-043/023
- **Iraupena**: 0:00:53. **Hasi**: 00:51:35. **Bukatu**: 00:52:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak

Laburpena:
Margarita Goienetxe baserrian jaio zen. Gerra-denborako berri ondo daki, 23 urte inguru zituen berak orduan. Reketeen inguruko aipamena egiten du.

19. Nesken eskolara kalera; Bernarda irakaslea

- **Erref**: SOR-043/025
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:53:13. **Bukatu**: 00:55:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Eskolara kalera joan zen eraikin zahar batera. Gogorra zen, neskak bakarrik joaten ziren eta irakaslea erdalduna zuten, Bernarda. Anekdota bat kontatzen du garbitasuna zela eta.

20. Eskolako zigorrak

- **Erref**: SOR-043/026
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 00:55:28. **Bukatu**: 00:57:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Bizi izateko adina ikasten zuten, irakurtzen, adibidez. Zigorra belauniko jartzea izan ohi zen eta derrigorra izan arren, erdaraz ez zuten egiten.

21. Umetako jolasak

- **Erref**: SOR-043/027
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:57:02. **Bukatu**: 00:59:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Umetan intxaur eta kanikekin jolasten zuten. Hainbat joko azaltzen ditu.

22. Dotrina derrigorrezko ikasgaia

- **Erref**: SOR-043/029
- **Iraupena**: 0:02:11. **Hasi**: 00:59:44. **Bukatu**: 01:01:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:
Dotrina maistrak ematen zien eta egunak izaten ziren hura ikasteko, derrigorra zen. Jaunartze txikia eta handia izaten ziren zazpi eta hamar urterekin. Apaizak zaintzen zuen ondo ikasten zuten. Zelebrazio handirik ez zuten egiten.

23. Ura bai, baina argirik ez etxean

- **Erref**: SOR-043/030
- **Iraupena**: 0:00:36. **Hasi**: 01:01:55. **Bukatu**: 01:02:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:
Ura beti izan zuten etxean, baina argirik ez; kandelak eta petrolioa erabiltzen zituzten. Argia lehenbizikoz oso ume zirela ezagutu zuten. Argia kaletik igotzen zuten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-13

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com